

**TRƯỜNG ĐẠI HỌC VĂN HÓA HÀ NỘI
KHOA THƯ VIỆN – THÔNG TIN**

**NGUỒN TÀI LIỆU NỘI SINH
TẠI TRUNG TÂM THÔNG TIN - THƯ VIỆN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC GIAO THÔNG VẬN TẢI**

KHÓA LUẬN TỐT NGHIỆP

GIẢNG VIÊN HƯỚNG DẪN : TH.S. NGUYỄN THỊ NGỌC MAI

SINH VIÊN THỰC HIỆN : PHAN THỊ HÒA

LỚP : TV 42A

HÀ NỘI – 2014

LỜI CẢM ƠN

Em xin bày tỏ lòng biết ơn sâu sắc tới cô giáo - Th.s Nguyễn Thị Ngọc Mai, người đã tận tình chỉ bảo, giúp đỡ, động viên em trong suốt thời gian thực hiện khóa luận này.

Em xin gửi lời cảm ơn chân thành tới các thầy cô giáo khoa Thư viện – Thông tin Trường Đại học Văn hóa Hà Nội đã truyền đạt cho em những kiến thức nền tảng về ngành thư viện tạo điều kiện thuận lợi để em hoàn thành khóa luận tốt nghiệp này.

Nhân dịp này em cũng xin bày tỏ lời cảm ơn đến các cán bộ thư viện Trường Đại học Giao thông Vận tải Hà Nội đã cung cấp cho em những thông tin trong quá trình em thực hiện khóa luận.

Mặc dù đã có nhiều cố gắng cùng với sự chỉ bảo tận tâm của cô giáo hướng dẫn, song do hạn chế về thời gian và trình độ của bản thân, vì vậy khóa luận khó tránh khỏi những sai sót. Rất mong nhận được những ý kiến đóng góp chân thành của thầy cô và các bạn để khóa luận tốt nghiệp của em được hoàn chỉnh hơn.

Em xin chân thành cảm ơn!

Hà Nội, ngày 27 tháng 05 năm 2014

Sinh viên thực hiện

Phan Thị Hòa

MỤC LỤC

LỜI NÓI ĐẦU	1
CHƯƠNG 1. NGUỒN TÀI LIỆU NỘI SINH TRONG HOẠT ĐỘNG CỦA TRUNG TÂM THÔNG TIN - THƯ VIỆN TRƯỜNG ĐẠI HỌC GIAO THÔNG VẬN TẢI	12
1.1 Khái quát về nguồn tài liệu nội sinh.....	12
1.1.1 Khái niệm tài liệu nội sinh	12
1.1.2 Cơ cấu của nguồn tài liệu nội sinh.....	13
1.1.3 Một số đặc trưng của nguồn tài liệu nội sinh.....	14
1.2 Vài nét về Trung tâm Thông tin - Thư viện Trường Đại học Giao thông Vận tải.....	15
1.2.1 Lịch sử hình thành và phát triển.....	15
1.2.2 Chức năng và nhiệm vụ.....	18
1.2.3 Vốn tài liệu.....	19
1.2.4 Nguồn nhân lực	22
1.2.5 Người dùng tin và nhu cầu tin.....	23
1.3 Tầm quan trọng của nguồn tài liệu nội sinh đối với công tác giáo dục – đào tạo của Trường Đại học Giao thông Vận tải.....	30
CHƯƠNG 2. THỰC TRẠNG NGUỒN TÀI LIỆU NỘI SINH TẠI TRUNG TÂM THÔNG TIN – THƯ VIỆN TRƯỜNG ĐẠI HỌC GIAO THÔNG VẬN TẢI.....	33
2.1 Đặc điểm nguồn tài liệu nội sinh.....	33
2.1.1 Nội dung.....	33
2.1.2 Loại hình	36
2.1.3 Ngôn ngữ.....	42
2.2 Công tác phát triển nguồn tài liệu nội sinh.....	44

2.2.1 Chính sách thu thập.....	44
2.2.2 Hình thức, phương thức thu thập.....	45
2.2.3 Tình hình thu thập trong một vài năm gần đây.....	49
2.3 Công tác tổ chức và quản lý nguồn tài liệu nội sinh.....	50
2.3.1 Xử lý tài liệu nội sinh.....	50
2.3.2 Tổ chức kho và bảo quản tài liệu nội sinh tại Trung tâm.....	58
2.4 Công tác phổ biến và khai thác nguồn tài liệu nội sinh.....	61
2.5 Các yếu tố ảnh hưởng đến việc quản lý và khai thác nguồn tài liệu nội sinh.....	68
2.5.1 Cơ chế quản lý.....	68
2.5.2 Cơ chế khai thác.....	70
2.6 Nhận xét.....	71
2.6.1 Ưu điểm.....	71
2.6.2. Hạn chế và nguyên nhân.....	74
CHƯƠNG 3. CÁC GIẢI PHÁP NHẪM NÂNG CAO HIỆU QUẢ KHAI THÁC NGUỒN TÀI LIỆU NỘI SINH TẠI TRUNG TÂM THÔNG TIN THƯ VIỆN TRƯỜNG ĐẠI HỌC GIAO THÔNG VẬN TẢI.....	79
3.1 Xây dựng chính sách thu thập tài liệu nội sinh.....	79
3.2 Nâng cao chất lượng tổ chức và quản lý nguồn tài liệu nội sinh...81	81
3.2.1 Nâng cao chất lượng xử lý tài liệu nội sinh.....	81
3.2.2 Công tác tổ chức và quản lý tài liệu nội sinh.....	82
3.3 Nâng cao chất lượng phổ biến và khai thác tài liệu nội sinh.....	83
KẾT LUẬN.....	87
DANH MỤC TÀI LIỆU THAM KHẢO.....	89
PHỤ LỤC.....	92

LỜI NÓI ĐẦU

1. Lý do chọn đề tài

Trong các trường đại học, nhu cầu về thông tin và tài liệu phục vụ hoạt động giáo dục, đào tạo và nghiên cứu là một đòi hỏi có tính tất yếu và có ý nghĩa vô cùng quan trọng trong việc đảm bảo chất lượng hoạt động. Các thư viện trường đại học Việt Nam hiện nay đang từng bước phát triển theo hướng trở thành các trung tâm học liệu thực hiện tốt nhiệm vụ phục vụ công tác đào tạo và nghiên cứu. Bên cạnh nguồn tài liệu được thu thập về từ các nguồn bên ngoài xã hội, đối với mỗi trường đại học còn có một đối tượng nguồn tài liệu vô cùng quan trọng được hình thành trong chính hoạt động đào tạo và nghiên cứu của nhà trường, đó là nguồn tài liệu nội sinh. Nguồn tài liệu này có nội dung rất phù hợp và có giá trị phục vụ trực tiếp cho hoạt động quản lý, nghiên cứu và giảng dạy, học tập tại trường.

Nguồn tài liệu nội sinh là sản phẩm của hoạt động nghiên cứu, giảng dạy thể hiện chất lượng đào tạo của trường. Hệ thống nguồn tài liệu này phản ánh đầy đủ các thành tựu cũng như tiềm lực, xác định được năng lực, là căn cứ cho việc định hướng phát triển của trường đại học. Một bộ phận quan trọng của nguồn tài liệu nội sinh cũng được sử dụng như một nguồn nguyên liệu để triển khai các hoạt động nghiên cứu và đào tạo của trường. Sử dụng nguồn tài liệu nội sinh một cách hiệu quả sẽ góp phần không nhỏ trong việc nâng cao chất lượng đào tạo của trường đại học. Với ý nghĩa đặc biệt đó, công tác tổ chức, quản lý, phổ biến và khai thác nguồn tài liệu nội sinh luôn thu hút sự quan tâm của các trường đại học nói chung và các cơ quan thông tin – thư viện trường đại học nói riêng.

Trung tâm Thông tin - Thư viện trường Đại học Giao thông Vận tải với hơn 60 năm xây dựng và phát triển đã thu thập được một nguồn tài liệu nội sinh khá phong phú bao gồm các loại hình như: luận án, luận văn; hệ thống

chương trình, giáo trình, tài liệu tham khảo; các báo cáo kết quả nghiên cứu khoa học, kỷ yếu hội thảo và các nguồn tài liệu khác phản ánh tiềm lực về đào tạo và nghiên cứu khoa học của trường. Hiện nay, các đối tượng nguồn tài liệu này đã bắt đầu được Trường Đại học Giao thông Vận tải quan tâm quản lý và khai thác. Tuy nhiên, nguồn tài liệu nội sinh chưa được tổ chức một cách hệ thống và chặt chẽ; tài liệu nằm tản mạn ở các đơn vị khác nhau trong trường và chưa có cơ chế chính thức cho việc quản lý, trao đổi, chia sẻ và sử dụng chúng; mặt khác, vì chưa có cơ chế quản lý thống nhất nên khó tránh khỏi tình trạng tài liệu hư hỏng, thất lạc do không được bảo quản và tổ chức khai thác dẫn tới việc nguồn tài liệu này không được khai thác triệt để, chưa phát huy được hết giá trị vốn có của mình.

Nhận thức được tầm quan trọng của nguồn tài liệu nội sinh đối với việc học tập, giảng dạy và nghiên cứu của cán bộ, giảng viên và sinh viên trường Đại học Giao thông Vận tải, em đã lựa chọn đề tài “ **Nguồn tài liệu nội sinh tại Trung tâm Thông tin - Thư viện trường Đại học Giao thông Vận tải**” làm khóa luận tốt nghiệp của mình.

2. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu

- Đối tượng nghiên cứu: Nguồn tài liệu nội sinh

- Phạm vi nghiên cứu: Trung tâm Thông tin - Thư viện Trường Đại học Giao thông Vận tải (cơ sở Hà Nội) trong giai đoạn hiện nay.

3. Mục đích và nhiệm vụ nghiên cứu

- **Mục đích:** Trên cơ sở tìm hiểu thực trạng nguồn tài liệu nội sinh tại Trung tâm Thông tin - Thư viện Trường Đại học Giao thông Vận tải Hà Nội, khóa luận đưa ra các giải pháp nhằm nâng cao hiệu quả khai thác nguồn tài liệu nội sinh tại Trung tâm Thông tin - Thư viện Trường Đại học Giao thông Vận tải Hà Nội.

- Nhiệm vụ cụ thể:

☞ Tìm hiểu vai trò của nguồn tài liệu nội sinh đối với công tác giáo dục đào tạo của Trường Đại học Giao thông Vận tải

☞ Tìm hiểu thực trạng nguồn tài liệu nội sinh tại Trung tâm Thông tin - Thư viện Đại học Giao thông Vận tải Hà Nội (các công tác thu thập, xử lý, tổ chức bảo quản, phổ biến và khai thác)

☞ Đề xuất các giải pháp nhằm nâng cao hiệu quả khai thác nguồn tài liệu nội sinh tại Trung tâm Thông tin - Thư viện Đại học Giao thông Vận tải.

4. Tình hình nghiên cứu của đề tài

Từ việc khẳng định vai trò của nguồn tài liệu nội sinh, các đề tài luận văn thạc sỹ của học viên cao học, khóa luận tốt nghiệp của sinh viên cũng đã đề cập khá nhiều đến công tác tổ chức, quản lý và khai thác nguồn tài liệu này. Có thể kể đến những công trình như:

Khoá luận:

✓ Tìm hiểu nguồn tin nội sinh phục vụ công tác nghiên cứu giảng dạy học tập tại TT TT-TV trường Đại học Sư Phạm Hà Nội - Phạm Thị Thu Hoài (2006)

Luận văn thạc sỹ:

✓ Tổ chức và quản lý nguồn tài liệu nội sinh tại Trường Đại học Sư phạm Hà Nội 2 - Đặng Thị Trang (2013)

✓ Nguồn tin nội sinh tại Trường Đại học Hà Nội - Lê Thanh Tú (2012)

✓ Tăng cường công tác tổ chức quản lý và khai thác nguồn tin nội sinh tại Trung tâm học liệu - Đại học Thái Nguyên - Lê Thị Hiền (2014)

✓ Thu thập, quản lý, khai thác và phổ biến nguồn tin nội sinh tại Thư viện Trường Đại học Công Đoàn - Bùi Thị Minh Tâm (2006)

✓ Nghiên cứu hoàn thiện công tác tổ chức quản lý nguồn tài liệu xám của Đại học Quốc gia Hà Nội đáp ứng phương pháp đào tạo theo tín chỉ - Trần Thị Thanh Vân (2008)

✓ Hoàn Thiện công tác tổ chức quản lý nguồn tài liệu nội sinh đáp ứng phương thức đào tạo theo tín chỉ tại Trường Đại học Bách khoa Hà Nội - Nguyễn Mai Chi (2011)

Về mặt hoạt động của TT TT-TV ĐH GTVT cũng đã có những công trình nghiên cứu tiêu biểu có thể kể đến như:

Khóa luận:

✓ Sản phẩm và dịch vụ thông tin thư viện tại Trung tâm Thông tin - Thư viện Đại học Giao thông Vận tải - Nguyễn Thị Hương Liên (2013)

✓ Tìm hiểu bộ máy tra cứu của Thư viện Trường Đại học Giao thông Vận tải - Phạm Thị Linh (2004)

✓ Khảo sát vốn tài liệu tại Trung tâm Thông tin Thư viện trường Đại học Giao thông Vận tải - Hán Thị Kim Oanh (2007)

✓ Tìm hiểu vấn đề tự động hoá tại Trung tâm Thông tin Thư viện Đại học Giao thông Vận tải - Hoàng Thanh Huyền (2006)

Luận văn thạc sĩ:

✓ Nâng cao hiệu quả phục vụ bạn đọc tại TT TT- TV Trường Đại học Giao thông Vận tải - Nguyễn Thanh Thủy (2009)

✓ Phát triển dịch vụ TT-TV tại thư viện trường Đại học Giao thông Vận tải - Bùi Thị Yến Hường (2011)

Các đề tài này hay một số đề tài khác đã đề cập đến một số mặt hoạt động của Trung tâm. Tuy nhiên cho đến nay vẫn chưa có công trình nào

nghiên cứu trực tiếp về nguồn tài liệu nội sinh tại Trung tâm Thông tin Thư viện Đại học Giao thông Vận tải Hà Nội.

5. Phương pháp nghiên cứu

* Phương pháp luận:

Đề tài được thực hiện dựa trên phương pháp luận duy vật biện chứng của triết học Mác - Lênin kết hợp với các quan điểm, đường lối, chính sách của Đảng và Nhà nước về văn hóa giáo dục.

* Phương pháp nghiên cứu cụ thể được sử dụng để đạt được mục tiêu nghiên cứu là:

- ✓ Phương pháp phân tích - tổng hợp tài liệu
- ✓ Phương pháp khảo sát thực tế, đối chiếu, so sánh
- ✓ Phương pháp phỏng vấn, trao đổi trực tiếp
- ✓ Phương pháp điều tra bằng phiếu hỏi

6. Cấu trúc của đề tài

Ngoài mục lục, lời nói đầu, kết luận, danh mục tài liệu tham khảo và phụ lục, nội dung của khóa luận chia thành ba chương:

Chương 1: Nguồn tài liệu nội sinh trong hoạt động của Trung tâm Thông tin - Thư viện Trường Đại học Giao thông Vận tải Hà Nội

Chương 2: Thực trạng nguồn tài liệu nội sinh tại Trung tâm Thông tin - Thư viện Trường Đại học Giao thông Vận tải Hà Nội

Chương 3: Các giải pháp nhằm nâng cao hiệu quả khai thác nguồn tài liệu nội sinh tại Trung tâm Thông tin - Thư viện Trường Đại học Giao thông Vận tải Hà Nội

DANH MỤC TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Bùi Thị Minh Tâm (2006), *Thu thập, quản lý, phổ biến và khai thác nguồn thông tin nội sinh tại thư viện trường Đại học Công đoàn*, Trường Đại học văn hóa, Hà Nội.
2. Bùi Thị Yến Hường (2011), *Phát triển dịch vụ TT-TV tại viện trường Đại học Giao thông Vận tải*, Trường Đại học văn hóa, Hà Nội.
3. Đặng Thị Trang (2013), *Tổ chức và quản lý nguồn tài liệu nội sinh tại Trường Đại học Sư phạm Hà Nội 2*, Trường Đại học văn hóa, Hà Nội.
4. Hán Thị Kim Oanh (2007), *Khảo sát vốn tài liệu tại trung tâm TT- TV trường Đại học Giao thông Vận tải*, Trường Đại học văn hóa, Hà Nội.
5. Lê Thanh Tú (2012), *Nguồn tin nội sinh tại Trường Đại học Hà Nội*, Luận văn thạc sỹ khoa học thư viện, Trường Đại học văn hóa, Hà Nội.
6. Những điều cần biết về Trung tâm thông tin thư viện Đại học Giao thông Vận tải, số “135, 136”, tr 34.
7. Nguyễn Huy Chương (2008), Phát triển nguồn học liệu tại các tổ chức nghiên cứu, đào tạo hiện nay, TC Thông tin & tư liệu, số “4”, tr.10-13.
8. Nguyễn Hữu Hùng (2006), Cách nhìn hệ thống trong quản lý các nguồn tài liệu khoa học nội sinh ở Việt Nam, Tạp chí Thông tin & tư liệu, số “3”, tr.1-6.
9. Nguyễn Mai Chi (2011), *Hoàn thiện công tác tổ chức quản lý nguồn tài liệu nội sinh đáp ứng phương thức đào tạo theo tín chỉ tại Trường Đại Học Bách Khoa Hà Nội*, Trường Đại học văn hóa Hà Nội, Hà Nội.

10. Nguyễn Thị Huệ (2007), Nguồn tin nội sinh của các viện nghiên cứu khoa học, Thông tin & phát triển, “2”, tr.8.
11. Nguyễn Thị Minh Ngọc (2009), *Nguồn tin nội sinh phục vụ nhiệm vụ đào tạo và nghiên cứu khoa học của trường Đại học Sư phạm Hà Nội*, Trường ĐHSP Hà Nội, Bản tin GDTX&TC, số “22”.
12. Nguyễn Thị Yên (2012), *Vai trò và tầm quan trọng của tài liệu xám trong hoạt động thông tin – thư viện*, Kỷ yếu hội thảo kỷ niệm 15 năm thành lập Trung tâm thông tin – thư viện Đại học Quốc gia Hà Nội, tr.154-160.
13. Nguyễn Việt Nghĩa (1999), Một số vấn đề xung quanh việc thu thập, khai thác tài liệu xám, Tạp chí Thông tin & tư liệu, số “4”, tr. 10-14.
14. Phạm Văn Hùng (2009), *Nghiên cứu xây dựng và quản lý nguồn tài nguyên số nội sinh tại Trung tâm thông tin khoa học và công nghệ Quốc gia*, Trường Đại học khoa học xã hội và nhân văn, Hà Nội.
15. Thu Minh (2007), Vai trò của các nguồn học liệu tại các trường Đại học/học viện, Thông tin và Tư liệu, số “3”, tr.19-24.
16. Trần Thị Thanh Vân (2008), *Nghiên cứu hoàn thiện công tác tổ chức quản lý nguồn tài liệu xám của Đại học Quốc gia Hà Nội đáp ứng phương pháp đào tạo theo tín chỉ*, Trường Đại học văn hóa, Hà Nội.
17. Trần Mạnh Tuấn (2005), Nguồn tin nội sinh của trường Đại học thực trạng và giải pháp phát triển, Tạp chí Thông tin & tư liệu, số “3”, tr.1-4.
18. Trần Mạnh Tuấn (2006), *Thực trạng và biện pháp nâng cao hiệu lực quản lý, khai thác nguồn tin khoa học nội sinh tại Viện khoa học xã hội*, đề tài nghiên cứu khoa học cấp Bộ, Viện thông tin khoa học xã hội, Hà Nội.
19. Trần Mạnh Tuấn (2012), *Quan hệ giữa nguồn học liệu và nguồn tin khoa học nội sinh của các tổ chức nghiên cứu, đào tạo*, Kỷ yếu hội thảo kỷ

niệm 15 năm thành lập Trung tâm thông tin – thư viện Đại học Quốc gia Hà Nội, tr. 73-80.

20. Viện thông tin khoa học xã hội (2008), Hội thảo khoa học về quản lý và khai thác nguồn tin khoa học nội sinh, Hà Nội.

21. Vũ Cao Đàm (1996), Phương pháp luận nghiên cứu khoa học, Nxb Khoa học và kỹ thuật, Hà Nội.